

به نام خدا

آشنایی با طراحی پیام‌های آموزشی

www.ketab.ir

دکتر مریم صفرنواده

دکتری برنامه‌ریزی درسی

دانشیار و عضو هیئت علمی معاونت آموزشی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

مریم مرادپور

(کارشناس ارشد تکنولوژیست آموزشی)

انتشارات گپ

انتشارات گپ

GAPnashr
www.gapnashr.com

دائرة مؤلفان

تأليف دكتور كتاب سال ۱۳۹۴

بزنه جايده كتاب سال ۱۳۹۰

بزنه جايده كتاب فصل زمستان ۱۳۸۸

لوح سپاس بشماره كتاب و خانواده ۱۳۸۶

مرکز فروش اینترنتی

GAPNASHR.COM

ارسال پستی

۰۲۱-۶۶۴۳۷۳۳۲

سرشناسه : صفرنواده، مریم، ۱۳۴۶ -

عنوان و نام پدیدآور : آشنایی با طراحی پیام‌های آموزشی / مریم صفرنواده، مریم مرادپور.

مشخصات نشر : انتشارات گپ، رشت، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری : [۷۷]ص: مصور (بخشی رنگی)، جلد، نمودار (رنگی)؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.

شابک : 978-622-7236-52-1

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : کتابنامه : ص. [۷۷].

موضوع : نظام‌های آموزشی — طرح و برنامه‌ریزی

موضوع : Instructional systems – Design

موضوع : یادگیری

موضوع : Learning

شناسه افزوده : مرادپور، مریم، ۱۳۴۲ -

رده بندی کنگره : LB۱۰۲۸/۳۸

رده بندی دیویی : ۳۷۱/۲

شماره کتابشناسی ملی : ۸۵۴۶۴۹۳

اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیبا

آشنایی با طراحی پیام‌های آموزشی

نویسندگان	دکتر مریم صفرنواده - مریم مرادپور
ناشر	انتشارات گپ (گروه مدیریت)
نوبت و سال چاپ	نخست / سال ۱۴۰۰
طراح جلد	مریم مرادپور
صفحه‌آرا	هنر و اندیشه
شمارگان	۱۰۰ نسخه؛ رقعی
قیمت	۳۹۵۰۰ تومان
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۷۲۳۶-۵۲-۱

۱- تهران - انقلاب، صندوق پستی ۱۴۱۵۵-۵۹۹۴

تلفن: ۰۶۶۴۳۷۳۳۲ * پستی: ۰۹۰۲۳۲۵۷۵۰۰

۲- رشت - خ انقلاب، ک سردار، تلفکس ۰۱۳-۳۳۲۴۴۳۱۵

آدرس ناشر و

سفارشات

طبق مواد ۱۹ و ۲۲ قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان، هرگونه کپی برداری تکثیر کلی یا جزئی از مطلب کتاب، بدون اجازه‌ی ناشر یا مؤلف، و پیگرد قانونی را به همراه دارد. این کتاب با حمایت و مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منتشر شده است

فهرست مطالب

۷	مقدمه.....
۹	فصل اول: اهداف و اصطلاحات.....
۹	اهداف رفتاری.....
۱۰	اصطلاحات و مفاهیم.....
۱۲	تعریف ارتباط.....
۱۳	مدل شانون و یور.....
۱۳	مدل هارولد لیسول.....
۱۴	مدل ویلبر شرام.....
۱۴	مدل ایندیانا.....
۱۶	اهمیت ارتباط.....
۱۶	هدف ارتباط.....
۱۷	رمزگشایی.....
۱۸	عناصر اصلی ارتباط.....
۱۸	ابزار ارتباط.....
۱۹	انواع ارتباط.....
۲۰	۱- ارتباط ارادی و غیرارادی.....
۲۰	۲- ارتباط رسمی و غیر رسمی.....
۲۰	۳- ارتباط کلامی و غیر کلامی.....
۲۱	۴- ارتباط فردی و جمعی.....
۲۱	۵- ارتباط یک طرفه و دوطرفه.....
۲۱	۶- ارتباط مستقیم و غیر مستقیم.....

فصل دوم: فرآیند، عناصر و الگوهای طراحی پیام آموزشی.....	۲۳
طراحی آموزشی در سطح خرد و کلان.....	۲۴
الگوهای طراحی آموزشی.....	۲۵
الگوی ADDIE.....	۲۶
مراحل طراحی آموزشی (الگوی ترکیبی).....	۲۸
مرحله اول - تعیین ویژگی‌های فراگیران.....	۲۸
مرحله دوم - تعیین اهداف آموزشی.....	۲۹
سطوح مختلف حیطه شناختی (بلوم).....	۳۲
سطوح مختلف حیطه عاطفی.....	۳۳
مرحله سوم: تعیین رفتار ورودی فراگیران و سنجش آغازین (حیطه‌های شناختی و عاطفی).....	۳۴
مرحله چهارم: انتخاب و سازماندهی محتوای آموزشی.....	۳۵
انواع محتوا براساس طبقه‌بندی مریل (الگوی مریل).....	۳۷
انواع محتوا.....	۳۸
مرحله پنجم: انتخاب روش‌ها و شیوه‌های آموزشی.....	۴۰
عوامل موثر بر انتخاب روش‌های آموزشی.....	۴۰
مرحله ششم: انتخاب رسانه‌ها و مواد آموزشی.....	۴۲
مرحله هفتم: تعیین فعالیت‌های معلم و دانش‌آموزان.....	۴۳
مرحله هشتم: ارزشیابی.....	۴۴
طرح درس (Lesson Plan).....	۴۴
اجزای ضروری در یک طرح درس.....	۴۵
فصل سوم: چند رسانه‌ای‌ها (مولتی مدیا).....	۴۷
اصل چندرسانه‌ای.....	۴۷
اصولی برای مدیریت کردن پردازش‌های ضروری ذهنی.....	۴۸
اصل کانال‌های حسی.....	۴۸

مقدمه

طراحی پیام آموزشی استاندارد، ساختارمند و با محتوای علمی و به روز از جمله عوامل بسیار موثر در نظام آموزش و پرورش و نظام آموزش عالی هر نوع نظام آموزشی در جهان است. عواملی مانند دانش و تجربه‌ی مدرّس، شیوه تدریس، مواد درسی، و در یک کلام طراحی و تدوین پیام آموزشی مناسب تأثیر به‌سزایی در یادگیری و فرآیند آموزشی دارد؛ به همین دلیل اغلب موارد ساختار استاندارد و بی‌عیب و نقص طراحی و تدوین پیام‌های آموزشی مورد توجه پژوهشگران و برنامه‌ریزان درسی و آموزشی قرار گرفته است و بیشتر مورد نقد، بررسی و کندوکاو واقع شده است.

دستیابی به قله‌های دانش و فرهنگ و درخشش هر چه بیشتر کشور در زمینه‌های علمی ریشه در آموزش و پرورش دارد. و تأمین ساختارهای مناسب آموزش از پایه و اساس از جمله در طراحی پیام‌های آموزشی استاندارد با به‌روزرسانی و بازنگری اطلاعات و استانداردهای موجود در جهت یادگیری هر چه بهتر مخاطبان تأثیر بی نظیری خواهد داشت.

طراحی پیام‌های آموزشی را به زبان ساده می‌توانیم عبارت از پاسخ به این پرسش بدانیم که چگونه می‌توانیم از طریق بیان، نوشته، تصویرهای ثابت یا متحرک، چندرسانه‌ای‌ها و منابع اینترنتی، به نحوی مؤثر طرح درس خود را به اجرا بگذاریم. طراحی پیام‌های آموزشی، شامل کاربرد نظریه‌ها و اصول روان‌شناسی

(نظیر مباحث احساس، ادراک، حافظه، انگیزش، یادگیری و ...) و نظریه‌ها و اصول ارتباطات (شامل ارتباط‌های کلامی و غیر کلامی) و ... در زمینه طراحی و تولید، انتخاب و ارزیابی پیام‌ها و ارائه آنها از طریق مجراها و رسانه‌هاست. تحقیقات در زمینه رسانه‌های آموزشی - یادگیری حاکی از این است که اثربخشی هر نوع رسانه‌ای تسدیدا به چگونگی طراحی پیام آموزشی جای گرفته در آن بستگی دارد. کتاب حاضر به قصد تأمین بخشی از نیازهای کسانی تدوین شده که در زمینه کارهای مربوط به طراحی و تولید یا ارزیابی و انتخاب پیام‌ها و رسانه‌های آموزشی - یادگیری فعال هستند. بنابراین امید است این درسنامه بتواند کمک خوبی به دانشجویان این رشته نماید.

حدود دو دهه که اینجانب توفیق تدریس واحد درسی طراحی پیام‌های آموزشی را در رشته‌های مختلف علوم تربیتی در دانشکده‌های روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی، دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات و دانشگاه آزاد واحد الکترونیک داشته‌ام در این میان هم‌فکری علمی و همکاری تیمی با دانشجویان کارشناسی ارشد رشته تکنولوژی آموزشی در دانشگاه‌های نامبرده و تجربه تدریس به فرزندان این سرزمین تجربیات بسیار ارزنده‌ای در ذهن بنده به یادگار گذاشته است. در این میان دانشجویان بسیار کوشایی بنده را همراهی نموده‌اند، از جمله سرکار خانم مریم مرادپور که با تلاش بی‌وقفه و بی‌نظیر، با پشتکاری مثال‌زدنی در تالیف این کتاب اینجانب را به شکل بسیار ویژه یاری نموده‌اند و برخورد واجب می‌دانم از ایشان به عنوان همکارم در تالیف این کتاب تشکر ویژه‌ای داشته باشم.

در پایان امید دارم دانشجویان گروه‌های مختلف علوم تربیتی در همه مقاطع تحصیلی خصوصاً کارشناسی ارشد رشته تکنولوژی آموزشی استفاده بهینه را در مسیر آموزش خویش از این مجموعه برداشت نمایند.

با آرزوی توفیق الهی

مریم صفرنواده

پاییز ۱۴۰۰